

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 6/2026-22

Ústavný súd Slovenskej republiky v pléne zloženom z predsedu Ivana Fiačana a sudcov Jany Baricovej, Libora Duřu, Miroslava Duriša, Rastislava Kaššáka, Miloša Mađara (sudca spravodajca), Petra Straku a Ľuboša Szigetiho o návrhu **skupiny 32 poslancov Národnej rady Slovenskej republiky**, zastúpených poslankyňou Národnej rady Slovenskej republiky Luciou Plavákovou, na začatie konania podľa čl. 128 Ústavy Slovenskej republiky o výklade čl. 5 ods. 8 v spojení s čl. 5 ods. 2 a 10, čl. 12 ods. 7 a čl. 13 ústavného zákona č. 493/2011 Z. z. o rozpočtovej zodpovednosti takto

r o z h o d o l :

1. Návrh **p r i j í m a** na ďalšie konanie v rozsahu týkajúcom sa výkladu čl. 12 ods. 7 a čl. 13 ústavného zákona č. 493/2011 Z. z. o rozpočtovej zodpovednosti.
2. Vo zvyšnej časti návrh **o d m i e t a**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Návrh na začatie konania

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bol 3. februára 2026 doručený návrh skupiny 32 poslancov Národnej rady Slovenskej republiky (ďalej len „skupina poslancov“) na začatie konania podľa čl. 128 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) o výklade čl. 5 ods. 8 v spojení s čl. 5 ods. 2 a 10 ústavného zákona č. 493/2011 Z. z. o rozpočtovej zodpovednosti (ďalej len „ústavný zákon o rozpočtovej zodpovednosti“ alebo „dotknutý ústavný zákon“).
2. Ústavnému súdu bolo zároveň 6. februára 2026 doručené doplnenie návrhu na začatie konania podpísané poverenou zástupkyňou, v ktorom žiada podať výklad čl. 5 ods. 8 v spojení s čl. 5 ods. 2 a 10, čl. 12 ods. 7 a čl. 13 dotknutého ústavného zákona.

II.

Skutkové východiská a argumentácia skupiny poslancov

3. Skupina poslancov podala návrh na začatie konania z dôvodu tvrdenej spornosti výkladu a aplikácie viacerých častí ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti.

4. Dotknutý ústavný zákon v čl. 5 ods. 8 uvádza, že ak výška dlhu podľa odseku 2 dosiahne 50 % podielu na hrubom domácom produkte a viac, okrem realizácie postupu podľa odsekov 5 až 7, vláda Slovenskej republiky (ďalej aj „vláda“) požiada Národnú radu Slovenskej republiky (ďalej len „národná rada“) o vyslovenie dôvery vláde. Podľa jeho čl. 5 ods. 2 platí, že výška dlhu je definovaná ako výška dlhu Slovenskej republiky, ktorú aktuálne zverejnila Európska komisia (Eurostat) vyjadrená ako percentuálny podiel na hrubom domácom produkte. V zmysle čl. 5 ods. 10 dotknutého ústavného zákona sa povinnosť uplatňovať ustanovenia odsekov 6 až 8 nevzťahuje na obdobie 24 mesiacov, počnúc prvým dňom nasledujúcim po dni, v ktorom bolo schválené programové vyhlásenie vlády a vyslovená dôvera vláde. Ústavný zákon o rozpočtovej zodpovednosti ďalej v čl. 12 ods. 7 uvádza, že ak výška dlhu dosiahne 60 % podielu na hrubom domácom produkte a viac, okrem realizácie postupu podľa odsekov 4 až 6, vláda požiada národnú radu o vyslovenie dôvery vláde. Napokon jeho čl. 13 upresňuje, že počnúc rozpočtovým rokom 2018 až do konca rozpočtového roka 2027 sa horný limit dlhu verejnej správy ustanovuje tak, že je každý rozpočtový rok o jeden percentuálny bod nižší ako horný limit dlhu verejnej správy ustanovený na predchádzajúci rozpočtový rok. V tomto období sa uplatnia rovnaké opatrenia, ako sú uvedené v čl. 12 ods. 3 až 7, pričom percentuálne vyjadrená výška dlhu uvedená v čl. 12 ods. 3 až 7 sa každoročne znižuje o jeden percentuálny bod.

5. Skupina poslancov v nadväznosti na uvedené referenčné normy poukazuje na správu Eurostatu o verejnom dlhu Slovenska z 21. októbra 2025, podľa ktorej bol verejný dlh Slovenska za rok 2024 k tomuto mesiacu 59,7 % HDP, a na 21. november 2023, keď bola vláde vyslovená dôvera a schválené jej programové vyhlásenie. Následne pripomína, že 24 mesiacov od tohto termínu začalo plynúť 22. novembra 2023 a uplynulo 22. novembra 2026 [sic] so vznikom povinnosti podľa čl. 5 ods. 8 dotknutého ústavného zákona, počnúc 23. novembrom 2025. Skupina poslancov ďalej konštatuje, že návrh vlády na vyslovenie dôvery nebol ani medzi bodmi 43. schôdze národnej rady a ani doručený do podateľne národnej rady.

6. Podľa skupiny poslancov vyplývajú z týchto skutočností dva možné prístupy vlády k výkladu a aplikácii čl. 5 ods. 8 dotknutého ústavného zákona: (i) tzv. publikačný model, postavený na tom, že povinnosť požiadať národnú radu o vyslovenie dôvery vzniká „až okamihom, keď po 22. novembri 2025 bude zverejnená najnovšia správa Eurostatu o verejnom dlhu Slovenska a nevzniká späťne k dátumu, ku ktorému sa dlh meral“. Pri tomto prístupe by bol rozhodujúcim „moment zverejnenia relevantného údaja Eurostatu“; (ii) tzv. stavový model, pri ktorom povinnosť požiadať národnú radu o vyslovenie dôvery vzniká 23. novembra 2025, vychádzajúc z aktuálnej správy Eurostatu. Podľa skupiny poslancov vláda pri výklade referenčných noriem zrejme vychádza z „publikačného modelu“, zatiaľ čo oni sami zastávajú „stavový model“.

7. V ďalšej časti návrhu je skupinou poslancov akcentovaný normatívny význam referenčných noriem s tým, že vláda bola povinná požiadať o vyslovenie dôvery po 22. novembri 2025 na najbližšej parlamentnej schôdzi, t. j. mala sa národnej rade zodpovedať za „zlé hospodárenie“, ktoré dokumentujú správou Európskej komisie, sekciou ekonomických a finančných vzťahov a jej správou o ekonomickej predikcii z novembra 2025 (verejný dlh za celý rok 2025 na úrovni 61,9 % HDP). Argumentácia je ďalej rozšírená o aspekt parlamentnej formy vlády, s ktorou je neoddeliteľne spojená politická zodpovednosť vlády národnej rade. Tento zodpovednostný vzťah je „trvalý, dynamický a kontinuálne aktualizovaný“, ako aj „schopný reagovať na zásadné zmeny okolností, za ktorých vláda vykonáva svoju funkciu“. Do tohto kontextu je skupinou poslancov

zasadený aj mechanizmus obligatórnej žiadosti vlády o vyslovenie dôvery, ktorý „v situáciách mimoriadnej závažnosti, najmä v oblasti hospodárenia štátu a jeho finančnej stability, vyžaduje opätovnú politickú konfrontáciu vlády s parlamentom a explicitné potvrdenie jej legitimacy prostredníctvom vyslovenia dôvery“. Týmto mechanizmom sa „ústavný poriadok snaží zabezpečiť, aby výkon výkonnej moci v stave zvýšeného verejného zadĺženia neprebíhal bez výslovnej a aktuálnej demokratickej legitimácie“.

8. V nadväznosti na túto argumentáciu je skupinou poslancov kladený dôraz na to, že vyhýbanie sa splneniu obligatórnej žiadosti vlády o vyslovenie dôvery predstavuje „zásah do samotnej podstaty parlamentnej demokracie“ so zvýraznením legitimacy parlamentu ako reprezentanta ľudu a vlády ako súčasť výkonnej moci: „Ak vláda svojim konaním alebo nekonaním znemožňuje parlamentu vykonať jeho kontrolnú a legitimačnú funkciu, dochádza k narušeniu rovnováhy medzi zákonodarnou a výkonnou mocou v prospech výkonnej moci, čo je v rozpore s ústavnou architektúrou parlamentného systému.“ Skupina poslancov tiež upozorňuje na ústavnoprávny charakter sporu, i keď nepochybne má aj politickú povahu: „Ústavne konformný výklad... vyžaduje, aby bola táto povinnosť chápaná ako bezodkladná, neobchádzateľná a v prípade jej porušenia aj ústavne sankcionovateľná.“ Pri výklade referenčných noriem odmietajú možnosť úvahy vlády s tým, že „ústavný zákon zveruje rozhodujúcu autoritu pri určovaní výšky verejného dlhu externému, nadnárodnému a politicky nezávislému orgánu – Eurostatu“, pričom ústavný zákon o rozpočtovej zodpovednosti má podľa nich rovnaký stupeň právnej sily ako sama ústava.

9. Skupina poslancov na podklade uvedenej argumentácie dospela k záveru, že „konanie vlády, ktorá po oznámení prekročenia hranice verejného dlhu za rok 2024 na úrovni 59,7% HDP v správe Eurostatu z 21. 10. 2025 nepožiadala Národnú radu na jej 43. schôdzi konanej v dňoch 25. 11. 2025 až 12. 12. 2025 o vyslovenie dôvery, predstavuje porušenie princípu parlamentnej demokracie, princípu politickej zodpovednosti výkonnej moci a princípu právneho štátu v ich materiálnom význame“. V prípade pripustenia výkladu založeného na tzv. publikačnom modeli by sa podľa skupiny poslancov nemuseli naplniť „ciele a princípy dotknutých ustanovení“, a to napríklad tým, že „po uplynutí 24-mesačnej ochrannej doby, ale ešte do riadneho uplynutia mandátu tejto vlády nedôjde k zverejneniu novej správy Eurostatu“. To by považovali za «popretie hospodárskych cieľov a sankčných následkov pri nedodržaní rozpočtovej zodpovednosti ustanovených ústavným zákonom», s rizikom „ad infinitum“ odkladu povinnosti podľa čl. 5 ods. 8 ústavného zákona.

10. V závere svojej argumentácie skupina poslancov zdôraznila rovnaký stupeň právnej sily ústavného zákona a ústavy, ďalej vyňatie mechanizmu dlhovej brzdy z oblasti voľnej politickej úvahy a potrebu obnovenia rovnováhy „medzi základnými zložkami štátnej moci“, a napokon tiež kontext dlhovej brzdy ako „medzigeneračného ochranného mechanizmu“.

11. Skupina poslancov ústavnému súdu navrhla, aby po predbežnom prerokovaní a prijatí návrhu na ďalšie konanie vo veci samej podal nasledovný výklad: „1. Ustanovenia čl. 5 ods. 8 v spojení s čl. 5 ods. 2 a ods. 10 ústavného zákona č. 493/2011 Z. z. o rozpočtovej zodpovednosti v znení neskorších predpisov sa majú vykladať tak, že vláda Slovenskej republiky bola povinná po 22. novembri 2025 požiadať na najbližšej parlamentnej schôdzi Národnú radu Slovenskej republiky o vyslovenie dôvery, keďže k 23. novembru 2025 uplynula 24 mesačná ochranná lehota podľa čl. 5 ods. 10 ústavného zákona a v tom čase aktuálny a Eurostatom platne stanovený verejný dlh Slovenskej republiky za rok 2024 bol vo výške 59,7 % hrubého domáceho produktu.“

2. *V prípade, že vláda Slovenskej republiky po 22. novembri 2025 a ani v čase rozhodovania Ústavného súdu Slovenskej republiky napriek aktuálnemu, a Eurostatom platne stanovenému verejnému dlhu Slovenskej republiky za rok 2024 vo výške 59,7 % hrubého domáceho produktu, nepožiadala podľa čl. 5 ods. 8 ústavného zákona Národnú radu Slovenskej republiky o vyslovenie dôvery, musí tak urobiť bezodkladne po zverejnení tohto rozhodnutia v Zbierke zákonov.*“

12. Prílohou k návrhu na začatie konania bola podpisová listina so zoznamom poslancov národnej rady ako navrhovateľov, ktorí ako zástupkyňa v konaní pred ústavným súdom poverili poslankyňu národnej rady Luciu Plavákovú. Na podpisovej listine sa nachádza zoznam 32 poslancov národnej rady.

13. Dňa 6. februára 2026 doručila poverená zástupkyňa v konaní pred ústavným súdom doplnenie návrhu na začatie konania, v ktorom je poukázané na čl. 13 a čl. 12 ods. 7 dotknutého ústavného zákona. Prvý z nich je označený ako „*prechodné ustanovenie, ktoré na roky 2018 až 2027 stanovuje mechanizmus znižovania hranice verejného dlhu zo 60 % HDP až na 50 % HPD [sic] v roku 2028, ktoré percento je kľúčové aj pre čl. 5 ods. 8, na výklad ktorého smeruje návrh navrhovateľov*“. V doplnení návrhu na začatie konania sa ďalej uvádza, že verejný dlh Slovenskej republiky sa koncom roka 2025 nachádza „*v piatom, najvyššom sankčnom pásme (aktuálne atakujúc hranicu 60 % HDP), pričom sankčné pásmo sa pre dlh za rok 2024 začína podľa čl. 13 ústavného zákona už na úrovni 53 % a pre rok 2025 na úrovni 52 %*“. Preto sa „*aktivovala ústavná povinnosť vlády požiadať parlament o hlasovanie o vyslovenie dôvery vláde aj podľa čl. 13 ústavného zákona*“. Doplnenie podania akcentuje vedomosť o „*dočasnej aplikovateľnosti čl. 13 a čl. 12 ods. 7 ústavného zákona na ústavné vzťahy medzi Národnou radou a vládou*“ a z dôvodu „*opatrnosti a formálnej čistoty návrhu*“ je pôvodný návrh a petit zmenený so zachovaním pôvodného odôvodnenia aj na výklad čl. 13 a čl. 12 ods. 7 dotknutého ústavného zákona.

14. V zmysle doručeného doplnenia je ústavnému súdu navrhnuté podanie nasledovného výkladu: „*1. Ustanovenia čl. 5 ods. 8 v spojení s čl. 5 ods. 2 a ods. 10, ako aj v spojení s čl. 13 a čl. 12 ods. 7 ústavného zákona č. 493/2011 Z. z. o rozpočtovej zodpovednosti v znení neskorších predpisov sa majú vykladať tak, že vláda Slovenskej republiky bola povinná po 22. novembri 2025 požiadať na najbližšej parlamentnej schôdzi Národnú radu Slovenskej republiky o vyslovenie dôvery, keďže k 23. novembru 2025 uplynula 24 mesačná ochranná lehota podľa čl. 5 ods. 10 ústavného zákona a v tom čase aktuálny a Eurostatom platne stanovený verejný dlh Slovenskej republiky za rok 2024 bol vo výške 59,7 % hrubého domáceho produktu. 2. V prípade, že vláda Slovenskej republiky po 22. novembri 2025 a ani v čase rozhodovania Ústavného súdu Slovenskej republiky napriek aktuálnemu, a Eurostatom platne stanovenému verejnému dlhu Slovenskej republiky za rok 2024 vo výške 59,7 % hrubého domáceho produktu, nepožiadala podľa čl. 5 ods. 8 v spojení s čl. 13 a čl. 12 ods. 7 ústavného zákona Národnú radu Slovenskej republiky o vyslovenie dôvery, musí tak urobiť bezodkladne po zverejnení tohto rozhodnutia v Zbierke zákonov.*“

III.

Predbežné prerokovanie návrhu na začatie konania

15. Ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti, ktorému priznáva ústava v čl. 128 a zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v § 145

právomoc podávať výklad ústavy alebo ústavného zákona, ak je vec sporná. Návrh skupiny poslancov na začatie konania preto v súlade s čl. 131 ods. 1 ústavy, ako aj § 7 ods. 1 písm. a) a § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí pléna.

16. Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní návrh na začatie konania neodmietne [pričom návrh na začatie konania o výklad ústavy alebo ústavného zákona nemožno odmietnuť v zmysle § 56 ods. 2 písm. g) pre zjavnú neopodstatnenosť], podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ho prijme na ďalšie konanie v rozsahu, ktorý sa vymedzí vo výroku uznesenia o prijatí návrhu. Procesnú legitimitáciu na podanie návrhu na začatie tohto typu konania priznáva zákon o ústavnom súde v § 146 piatim subjektom. Návrh na začatie konania musí spĺňať všeobecné náležitosti, ktoré sú uvedené v § 43 zákona o ústavnom súde, a ďalej tiež osobitné náležitosti podľa § 147 zákona o ústavnom súde. Ústavný súd už v nadväznosti na znenie čl. 128 ústavy a relevantnej zákonnej úpravy uviedol, že nevyhnutnou podmienkou na prijatie návrhu v tomto type konania je existencia ústavne relevantného sporu, ktorý musí navrhovateľ vo svojom návrhu na začatie konania preukázať (PL. ÚS 11/09).

17. Najmenej pätina poslancov národnej rady je v zmysle čl. 130 ods. 1 písm. a) ústavy a § 146 písm. a) zákona o ústavnom súde subjektom oprávneným podať návrh na začatie konania o výklad ústavy alebo ústavného zákona. Podaný návrh na začatie konania spĺňa všeobecné náležitosti podľa § 43 zákona o ústavnom súde a v súvislosti s osobitnými náležitosťami podľa § 147 ústavný súd konštatuje, že sa od neho žiada podanie výkladu čl. 5 ods. 8 v spojení s čl. 5 ods. 2 a 10, čl. 12 ods. 7 a čl. 13 ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti. Ústavné normy obsiahnuté v tomto ústavnom zákone sú vo všeobecnosti spôsobilé stať sa referenčným kritériom v konaniach pred ústavným súdom (pozri PL. ÚS 13/2022), pričom samotný ústavný zákon o rozpočtovej zodpovednosti je ním nielen z hľadiska formy, ale tiež z hľadiska jeho obsahu (porovnaj PL. ÚS 7/2017, časť III.2.1). Národná rada sa na ňom v roku 2011 uzniesla v súlade s čl. 86 písm. a) ústavy, neopomínajúc čl. 1 ods. 1 ústavy a princíp všeobecnosti právnych noriem (generality práva), keďže sa vzťahuje na neurčitý počet prípadov rovnakého druhu. Na základe novelizačného ústavného zákona č. 422/2020 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov, odkazuje na ústavný zákon o rozpočtovej zodpovednosti v čl. 55a druhej vety aj samotná ústava. Dotknutý ústavný zákon má rovnakú právnu silu ako ústava (pozri tiež PL. ÚS 22/2020, 41. bod a PL. ÚS 2/2021, 68. bod). Osobitná náležitosť uvedená v § 147 písm. a) zákona o ústavnom súde je preto splnená.

18. Ústavný súd musí ďalej preskúmať, či je splnená náležitosť podľa § 147 písm. b) zákona o ústavnom súde, ktorá nadväzuje na koniec čl. 128 prvej vety ústavy („*podáva výklad ústavy alebo ústavného zákona, ak je vec sporná*“). Argumentácia skupiny poslancov je založená na tom, čo nazývajú tzv. stavový model: povinnosť vlády požiadať národnú radu o vyslovenie dôvery vzniká okamihom zániku ochrannej doby 24 mesiacov (počítanej od prvého dňa nasledujúceho po dni, v ktorom bolo schválené programové vyhlásenie vlády a vyslovená dôvera vláde), ak v danom okamihu existuje aktuálny, platný údaj Eurostatu, podľa ktorého je verejný dlh krajiny rovný alebo vyšší než 50 % HDP, a to bez potreby čakania na novú správu. Tým, že vláda sa na podaní žiadosti o vyslovenie dôvery neuzniesla, je v zmysle argumentácie skupiny poslancov založený spor o výklad referenčnej časti ústavného zákona na interpretačnej aj aplikačnej úrovni.

19. Pri skúmaní spornosti je základným východiskom účel celého konania podľa čl. 128 ústavy, ktorým je „*vyložiť sporné ustanovenie ústavného zákona jednoznačným spôsobom tak, aby k sporu, ktorý viedol k začatiu konania ústavného súdu, už v budúcnosti nedochádzalo.*“ (I. ÚS 61/96, II. ÚS 30/97). Spornosť veci vyplýva z názorovej odlišnosti na uplatňovanie (spôsob uplatňovania) ústavného zákona (ústavy). Názorová rozdielnosť musí existovať minimálne medzi dvoma subjektmi, ktoré ústavný zákon, prípadne ústavu rôzne vykladajú (PL. ÚS 16/2023, 9. bod). Pri danom spore musí ústava alebo ústavný zákon dotknutým subjektom priznávať kompetencie. To znamená, že aj keď je určitému subjektu priznaná procesná legitímácia na začatie konania podľa čl. 128 ústavy, samotná procesná legitímácia ešte neznamená splnenie podmienky spornosti veci. Pokiaľ ústava alebo ústavný zákon takémuto subjektu v konkrétnej veci nepriznávajú oprávnenie alebo povinnosť, potom bude podanie návrhu viesť k jeho odmietnutiu. Ústavodarca totiž konanie podľa čl. 128 ústavy nevytvoril ako platformu na riešenie akademických sporov, ale sporov, ktoré reálne pri uplatňovaní ústavných noriem nastávajú. Výklad ústavy či ústavného zákona sa stáva problémom, ak treba zodpovedať ústavnoprávnu otázku, ktorá nie je jednoznačná. Kde niet pochybností, tam sa nevykladá a výklad často ani nie je potrebný (ČIČ, M. a kolektív. Komentár k Ústave Slovenskej republiky. Martin : Matica slovenská, 1997, s. 447).

20. Skupina poslancov má ako procesne legitimovaný subjekt špecifické postavenie, keďže z formálneho hľadiska nepredstavuje orgán verejnej moci. Na druhej strane procesnú legitímáciu nemá ústavou ani zákonom explicitne zverenú samotná národná rada. Skupina poslancov je tak pre účely konania podľa čl. 128 ústavy chápaná optikou ústavných oprávnení a povinností národnej rady. To napokon preukazuje prístup ústavného súdu vo veci sp. zn. PL. ÚS 4/2012, ktorej podstatou bol interpretačný a aplikačný spor medzi národnou radou a prezidentom vo veci nevymenovania zvoleného kandidáta na generálneho prokurátora. Návrh na začatie konania podľa čl. 128 ústavy vtedy podala skupina 60 poslancov národnej rady. Pokiaľ preto takýto návrh podá skupina poslancov národnej rady, potom nevyhnutným predpokladom splnenia podmienky spornosti je, že sa na dosahovaní účelu (cieľa) ústavnej normy podieľajú dva orgány verejnej moci, ktorých ústavnoprávne zakotvené právomoci sú vzájomne prepojené. Pri skupine poslancov ako navrhovateľoch je jedným z nich národná rada. Druhým orgánom je ten, komu ústavné normy zverujú oprávnenie alebo povinnosť konať, v tomto prípade vláda.

21. V danej veci však nemôže byť podmienka spornosti splnená vo vzťahu k čl. 5 ods. 8 v spojení s čl. 5 ods. 2 a 10 ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti už len preto, lebo podľa čl. 11 dotknutého ústavného zákona sa ustanovenie čl. 5 prvýkrát uplatní v rozpočtovom roku 2028. Vláda tak uvedené ustanovenia z čl. 5 ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti neuplatňuje, a preto ani nemôže dôjsť k vzájomnému prepojeniu ústavnoprávne zakotvených právomocí. **Keďže skupina poslancov tak nie je účastníkom aktuálneho ústavne relevantného sporu, ústavný súd preto musel návrh v príslušnej referenčnej časti odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. e) zákona o ústavnom súde ako podaný zjavne neoprávnenou osobou.**

22. Ako skupina poslancov ale v doplnení návrhu na začatie konania správne uvádza, ústavnoprávne vzťahy medzi národnou radou a vládou môžu byť v roku 2026 založené prostredníctvom ústavných noriem z čl. 12 v spojení s čl. 13 dotknutého ústavného zákona. Ústavný súd sa preto ďalej zaoberal spornosťou veci aj vo vzťahu k týmto referenčným normám, o ktorých výklad bolo požiadané prostredníctvom doručeného doplnenia pôvodného návrhu. V zmysle čl. 12 ods. 7 platí, že „ak výška dlhu dosiahne 60 % podielu na hrubom domácom produkte a viac, okrem

realizácie postupu podľa odsekov 4 až 6, vláda požiada národnú radu o vyslovenie dôvery vláde“. Článok 12, v ktorom sa dané ustanovenie nachádza, bol ústavodarcom označený slovami „Prechodné ustanovenia účinné do 31. decembra 2017“. Na tomto označení by nebolo nič zvláštne, pokiaľ by súbežne čl. 11 dotknutého ústavného zákona neuvádzal, že „ustanovenie čl. 5 sa prvýkrát uplatní v rozpočtovom roku 2028“. Na druhej strane však v zmysle čl. 13 ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti platí, že „*počnúc rozpočtovým rokom 2018 až do konca rozpočtového roka 2027 sa horný limit dlhu verejnej správy ustanovuje tak, že je každý rozpočtový rok o jeden percentuálny bod nižší, ako horný limit dlhu verejnej správy ustanovený na predchádzajúci rozpočtový rok. V tomto období sa uplatnia rovnaké opatrenia, ako sú uvedené v čl. 12 ods. 3 až 7, pričom percentuálne vyjadrená výška dlhu uvedená v čl. 12 ods. 3 až 7 sa každoročne znižuje o jeden percentuálny bod*“. Ustanovenia čl. 12 sa preto majú uplatňovať aj v období rokov 2018 až 2027, a uplatňovať sa môže len taká ústavná norma, ktorá je platná a účinná.

23. V zmysle čl. 86 písm. f) ústavy patrí do pôsobnosti národnej rady rokovať o programovom vyhlásení vlády Slovenskej republiky, kontrolovať činnosť vlády a rokovať o dôvere vláde alebo jej členom. Rokovaním o týchto otázkach, t. j. výmenou názorov na schôdzi národnej rady vrátane hlasovania o podstate veci, sa zabezpečuje, že „v zastupiteľskej demokracii v podobe parlamentnej republiky je vláda ako orgán výkonnej moci závislá pri výkone svojej funkcie od dôvery parlamentu, nie priamo od dôvery občanov.“ (PL. ÚS 11/2022, 87. bod). Oprávneniu národnej rady rokovať o dôvere vláde zodpovedá aplikácia obligatórne alebo fakultatívne podanej žiadosti vlády o vyslovenie dôvery.

24. V ostatnej veci týkajúcej sa čl. 128 ústavy neváhal ústavný súd už pri predbežnom prerokovaní návrhu na začatie konania konštatovať, že z výslovnej dikcie tam relevantnej ústavnej normy možno jednoznačne vyvodit' povinnosť dotknutého orgánu verejnej moci (PL. ÚS 13/2025, 22. bod). Rovnako tak možno konštatovať, že z výslovnej dikcie čl. 12 ods. 7 ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti obligatórne vyplýva povinnosť vlády požiadať národnú radu o vyslovenie dôvery. Ústavný súd súčasne akceptuje eventualitu ponúknutú skupinou poslancov, že výkladovo a aplikačne sporným môže byť tzv. publikačný model, podľa ktorého „*povinnosť vlády vzniká až zverejnením novej správy Eurostatu po 22. novembri 2025. Dovtedy vláda aj napriek objektívne existujúcemu a Eurostatom potvrdenému verejnému dlhu nad 50 % HDP za obdobie výkonu mandátu tej istej vlády, počas ktorej sa však na vládu vzťahovala ochranná lehota..., čaká*“. Samotná skupina poslancov, naopak, preferuje tzv. stavový model: „*Povinnosť vlády vzniká/sa reaktivuje okamihom zániku ochrannej doby..., ak v tom okamihu existuje aktuálny, platný údaj Eurostatu, podľa ktorého je verejný dlh krajiny rovný alebo väčší než 50 % HDP, a to bez potreby čakania na novú správu*.“

25. **Na základe uvedeného preto ústavný súd považuje naznačenú výkladovú spornosť časového momentu uplatnenia obligatórne podávanej žiadosti vlády o vyslovenie dôvery národnej rade za ústavne relevantnú a pre účel prijatia návrhu na ďalšie konanie v časti týkajúcej sa čl. 12 ods. 7 a čl. 13 dotknutého ústavného zákona za dostatočne preukázanú.** Naznačená výkladová spornosť by v tejto konkrétnej veci nemohla byť dostatočne preukázaná, ak by návrh na začatie konania podľa čl. 128 ústavy podal ktorýkoľvek iný subjekt s procesnou legitimáciou, lebo by absentovalo vzájomné prepojenie ústavnoprávne zakotvených právomocí. Rozhodnutie o tom, či z relevantných ústavných článkov vyplýva existencia tzv. publikačného modelu alebo tzv. stavového modelu (prípadne iný ústavne relevantný výklad), bude predmetom

meritórneho výkladového rozhodnutia ústavného súdu. V tejto súvislosti možno pripomenúť, že predmet výkladu je vymedzený návrhom na výklad konkrétneho ustanovenia dotknutého ústavného zákona, nie návrhom konkrétneho výkladu zo strany účastníkov konania. Ústavný súd je preto oprávnený podať aj taký výklad sporného ustanovenia, ktorý nebude totožný so žiadnou z predložených verzií (I. ÚS 30/99). V konaní podľa čl. 128 ústavy však ústavný súd nerozhoduje, či orgán verejnej moci porušil ústavu alebo ústavný zákon tým, že ju nesprávne vysvetlil (II. ÚS 69/99).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. marca 2026

Ivan Fiačan
predseda Ústavného súdu
Slovenskej republiky